

การศึกษาการใช้โปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัว ต่อพฤติกรรมการใช้ยาตามเกณฑ์
การรักษาของผู้ป่วยจิตเภทในชุมชนและการดูแลของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท
โรงพยาบาลสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต
จังหวัดกาญจนบุรี

นายสุรวุฒิ เพ็งเกร็ด

โครงการศึกษาอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช
คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2550
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF USING THE FAMILY PSYCHOEDUCATION PROGRAM ON MEDICATION
ADHERENCE BEHAVIORS OF SCHIZOPHRENIC PATIENTS IN COMMUNITY
AND BURDEN OF SCHIZOPHRENIC PATIENTS' S CAREGIVERS,
SOMDEJPRAPIYAMAHARACHROMMANEEYAKET
HOSPITAL, KANCHANABURI PROVINCE

Mr.Surawut Pengkred

An Independent Study in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science in Mental Health and Psychiatric Nursing

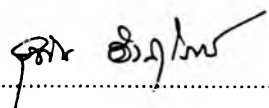
Faculty of Nursing

Chulalongkorn University

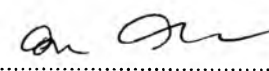
Academic Year 2007

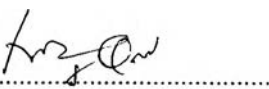
หัวข้อโครงการศึกษาอิสระ การศึกษาการใช้โปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัว
ต่อพฤติกรรมการใช้ยาตามเกณฑ์การรักษาของผู้ป่วยจิตเภทใน
ชุมชนและภาระการดูแลของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท
โรงพยาบาลสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี
โดย นายสุรวุฒิ เฟ็งเกร็ด
สาขาวิชา การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญพักตร์ อุทิศ

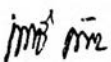
คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับโครงการศึกษาอิสระฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ร.ต.อ.หญิง ดร. ยูพิน อังสุโรจน์)

คณะกรรมการสอบโครงการศึกษาอิสระ

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. อรพรรณ ลีอัญญวาชชัย)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญพักตร์ อุทิศ)

.....กรรมการ
(นางเพชรี คันธสายบัว)

สุรวุฒิ เฟ็งเกร็ด : การศึกษาการใช้โปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัว ต่อพฤติกรรม
 การใช้ยาตามเกณฑ์การรักษาของผู้ป่วยจิตเภทในชุมชนและภาระการดูแลของผู้ดูแล
 ผู้ป่วยจิตเภท โรงพยาบาลสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรี (A STUDY
 OF USING THE FAMILY PSYCHOEDUCATION PROGRAM ON MEDICATION
 ADHERENCE BEHAVIORS OF SCHIZOPHRENIC PATIENTS IN COMMUNITY
 AND BURDEN OF SCHIZOPHRENIC PATIENTS' S CAREGIVERS,
 SOMDEJPRAPIYAMAHARACHROMMANEEYAKET HOSPITAL,
 KANCHANABURI PROVINCE)

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมสุขภาพจิตศึกษา
 ครอบครัวยกับผู้ป่วยจิตเภทต่อพฤติกรรมการใช้ยาตามเกณฑ์การรักษาของผู้ป่วยจิตเภท และภาระ
 การดูแลของผู้ดูแลก่อนและหลังการใช้โปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัวย กลุ่มตัวอย่างคือผู้ป่วย
 จิตเภท จำนวน 20 คน และผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท จำนวน 20 คน ได้จากการคัดเลือกแบบเจาะจงตาม
 เกณฑ์คุณสมบัติจากผู้ป่วยจิตเภท ซึ่งมารับบริการที่คลินิกจิตเวช แผนกผู้ป่วยนอกและอยู่ในความ
 รับผิดชอบของโรงพยาบาลสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต จังหวัดกาญจนบุรีเครื่องมือที่ใช้ใน
 การศึกษาคือโปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาสำหรับครอบครัวย ซึ่งผ่านการตรวจความตรงเชิงเนื้อหาโดย
 ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 2 ชุด คือแบบวัดภาระในการ
 ดูแลของผู้ดูแล และแบบวัดพฤติกรรมการใช้ยาตามเกณฑ์การรักษาของผู้ป่วยจิตเภท โดยเครื่องมือ
 ทั้ง 2 ชุดนี้มีค่าความเที่ยงสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .91และ .86 ตามลำดับ วิเคราะห์
 ข้อมูลโดยใช้สถิติทดสอบที (paired t-test)

A ผลการศึกษาที่สำคัญ สรุปได้ดังนี้

1.พฤติกรรมการใช้ยาตามเกณฑ์การรักษาของผู้ป่วยจิตเภท หลังการใช้โปรแกรม
 สุขภาพจิตศึกษาครอบครัวย ดีขึ้นกว่าก่อนการใช้โปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาสำหรับครอบครัวย อย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (\bar{X} = 64.25, S.D. = 3.02 และ \bar{X} = 48.85, S.D. = 7.18 ตามลำดับ,
 $t = -12.07$)

2.ภาระในการดูแลของผู้ดูแลหลังได้รับ โปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัวย ต่ำกว่าก่อน
 การได้รับโปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาสำหรับครอบครัวย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (\bar{X} =
 2.91 , S.D. = 9.84และ \bar{X} = 3.61, S.D. = 11.66 ตามลำดับ, $t = 13.60$)

สาขาวิชา การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช
 ปีการศึกษา 2550

ลายมือชื่อนิสิต.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

##4977824536 : MAJOR MENTAL HEALTH AND PSYCHIATRIC NURSING

KEY WORD : SCHIZOPHRENIC PATIENTS / MEDICATION ADHERENCE BEHAVIORS / FAMILY PSYCHOEDUCATION PROGRAM / CAREGIVING BURDEN / FAMILY CAREGIVERS

SURAWUT PENGKRED : A STUDY OF USING THE FAMILY PSYCHOEDUCATION PROGRAM ON MEDICATION ADHERENCE BEHAVIORS OF SCHIZOPHRENIC PATIENTS IN COMMUNITY AND BURDEN OF SCHIZOPHRENIC PATIENTS' S CAREGIVERS, SOMDEJPRAPIYAMAHARACHROMMANEEYAKET HOSPITAL, KANCHANABURI PROVINCE

ADVISOR : ASST. PROF. PENPAKTR UTHIS, Ph.D., 155 pp.

The purposes of this study were to compare medication adherence behaviors and burden among family caregivers of schizophrenic patients in community before and after received family psychoeducation program. Study samples composed of 20 schizophrenic patients and 20 caregivers of those patients who met the inclusion criteria. They were recruited from patients attending psychiatric clinic, out patient department, Somdejprapiyamaharachrommaneeyakhet hospital, Kanchanaburi Province. Study instrument was the family psychoeducation program which was validated for content validity by 3 experts. Data collection instruments were the caregiver burden scale and medication adherence scale. The Chronbach Alpha coefficient reliability of the two latter instruments were .91 and .86, respectively. Paired t-test was used in data analysis.

The major results were as follows:

1. Medication adherence behaviors of patients with schizophrenia in community after using the family psychoeducation program was significantly higher than that before using such program, at the p .05 level ($\bar{X} = 64.25, S.D. = 3.02$ and $\bar{X} = 48.85, S.D. = 7.18$, respectively; $t = -12.07$).

2. The burden among family caregivers of schizophrenic patients after using the family psychoeducation program was significantly lower than that before using such program, at the p .05 level ($\bar{X} = 2.91, S.D. = 9.84$ and $\bar{X} = 3.61, S.D. = 11.66$, respectively; $t = 13.60$).

Field of study Mental Health and Psychiatric Nursing
Academic year 2007

Student's signature.....*Surawut Pengkred*
Advisor's signature.....*Penpaktr Uthis*

กิตติกรรมประกาศ

โครงการศึกษาอิสระฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญพักตร์ อุทิศ อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการศึกษาอิสระผู้ซึ่งให้ความรู้ ชี้แนะแนวทาง ให้คำปรึกษา เอาใจใส่และให้กำลังใจตลอดมา ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้ง ประทับใจในความกรุณาของท่าน และขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. อรพรรณ ลือบุญธวัชชัย ประธานสอบโครงการศึกษาอิสระและนางเพชรี คันธสายบัว กรรมการสอบโครงการศึกษาอิสระที่ให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะในการแก้ไขโครงการศึกษาอิสระให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งคณาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ทุกท่านที่ให้ความรู้ คำแนะนำ และเป็นกำลังใจเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา อนุญาตให้ใช้เครื่องมือในการศึกษา และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษารั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการ โรงพยาบาลสมเด็จพระปิยมหาราชรมณียเขต หัวหน้ากลุ่มการพยาบาล รวมทั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่งานผู้ป่วยนอก ห้องบัตร งานอุบัติเหตุและฉุกเฉิน ที่ให้กำลังใจและอำนวยความสะดวกในการศึกษาทุกๆเรื่อง

ขอขอบคุณผู้ป่วยจิตเภท ผู้ดูแล และครอบครัวที่เข้าร่วมในการศึกษา และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นนิสิตปริญญาโททุกคนที่ให้กำลังใจ ห่วงใยและให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีต่อผู้ศึกษา ซึ่งส่วนหนึ่งของความสำเร็จในครั้งนี้ก็ด้วยความมีน้ำใจจากกัลยาณมิตรทุกๆท่าน และขอขอบพระคุณบุคลากรและเจ้าหน้าที่คณะพยาบาลศาสตร์ทุกท่านที่ให้ความกรุณา กับนิสิตมาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่สุภา เพ็งเกร็ด ครอบครัวพี่เสกชัย เพ็งเกร็ดและพี่น้องทุกคน ที่ได้ช่วยดูแล เป็นกำลังใจและสนับสนุนผู้ศึกษาในทุกๆ ด้าน ตลอดจนให้กำลังใจและช่วยเหลือผู้ศึกษาตลอดมาจนบรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้

ท้ายสุดนี้คุณค่าและประโยชน์ที่มีในโครงการศึกษาอิสระ ผู้ศึกษาขอบแต่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้ป่วยจิตเภท ผู้ดูแลและครอบครัวทุก ๆ ท่าน ขอให้มีความสุขกาย สุขภาพใจที่แข็งแรง สมบูรณ์ตลอดไป

สุรวุฒิ เพ็งเกร็ด

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ซ
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	5
แนวเหตุผลและสมมติฐานการศึกษา.....	5
ขอบเขตการศึกษา.....	8
คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	57
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	59
วิธีการดำเนินการ.....	69
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	87
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	99
รายการอ้างอิง.....	115
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	126
ภาคผนวก ข สถิติที่ใช้ในการศึกษา.....	128
ภาคผนวก ค แบบฟอร์มพิทักษ์สิทธิ์ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	132
ประวัติผู้เขียนโครงการศึกษาอิสระ.....	155

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. คะแนนความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตนของผู้ป่วยจิตเภท และความรู้ในการดูแลของผู้ดูแลและสมาชิกในครอบครัว หลังได้รับโปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัว.....	85
2. ร้อยละของผู้ป่วยจิตเภทที่ได้รับการใช้โปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัว จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล.....	88
3. ร้อยละของผู้ดูแลที่ได้รับการใช้โปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัว จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล.....	90
4. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้ยาตามเกณฑ์ การรักษา โดยรวมและจำแนกรายด้าน ก่อนและหลังการได้รับโปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัว	92
5. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้ยาตามเกณฑ์ การรักษาด้านการใช้ยาตามแผนการรักษาอย่างค่อเนื่องรายข้อ ก่อนและหลัง การได้รับโปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัว.....	93
6. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการใช้ยาตามเกณฑ์ การรักษาด้านความสามารถในการสังเกตและจัดการกับอาการข้างเคียง จากยารายข้อ ก่อนและหลังการได้รับโปรแกรมสุขภาพจิตศึกษา สำหรับครอบครัว.....	94
7. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการระเชิงปรนัยและการะเชิง อัตนัยของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภทโดยรวมและรายด้าน ก่อนและหลัง การได้รับโปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัว.....	95
8. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของการะเชิงอัตนัยรายข้อ ของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท ก่อนและหลังการได้รับ โปรแกรมสุขภาพจิตศึกษา สำหรับครอบครัว.....	96
9. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของการะเชิงปรนัยรายข้อของ ผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท ก่อนและหลังการได้รับ โปรแกรมสุขภาพจิตศึกษา สำหรับครอบครัว	97